

Vesihuollon vesitehokkuus –

onko vesihävikin ja vedenkulutuksen vähentäminen resurssitehokasta?

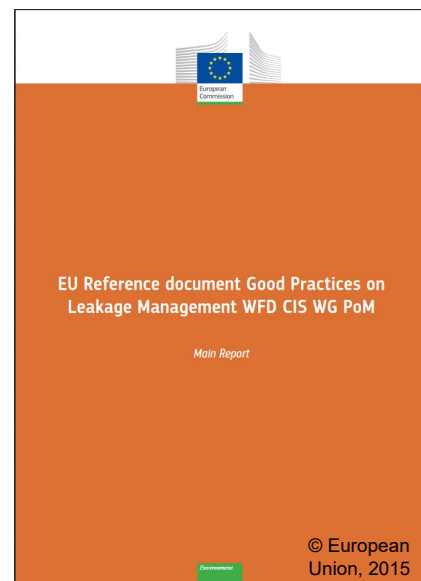

Vesihuolto 2019
Suvi Ahopelto
Aalto-yliopisto

1

Taustaa

- **Vesitehokkuus on aktiivisesti esillä keskustelussa ja päätöksenteossa Euroopassa**
  - Euroopan komissio julkaisi 1/2015 raportin "Good Practices on Leakage Management" vesihuoltolaitosten vesitehokkuuden parantamiseksi.
  - 9/2015 julkaistiin aloite "Maximisation of water reuse in the EU"
- Raportit ja aloitteet eivät sisällä velvoittavia määräyksiä, mutta hankkeessa haluttiin arvioida vesitehokkuuden mahdollisia edistämistapoja Suomessa suhteessa hyötyihin.

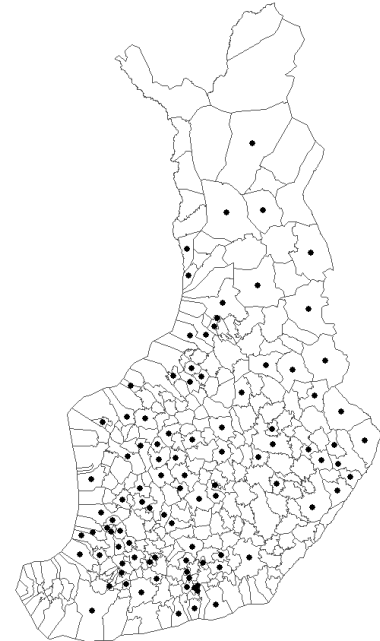

#vesihuolto2019, @SuviAhopelto, @AaltoWAT

2

Aineisto

- HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä
- Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy
- Ympäristöhallinnon vesihuollon tietojärjestelmä (VEETI)
  - 97 laitosta
  - Laitosten koko n. 3 300 – 1,1 milj. asukasta
  - Kattaa noin 70 % Suomen vesilaitosten asiakkaita

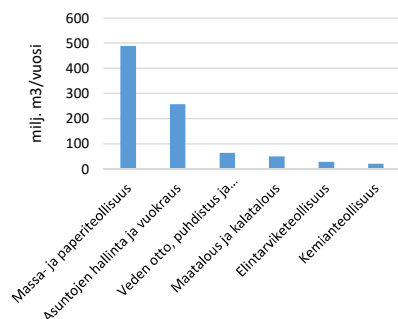
Kuntajako Maanmittauslaitoksen 10/2016 aineistoa (cc)

3

Missä vettä kuluu?

Suomessa

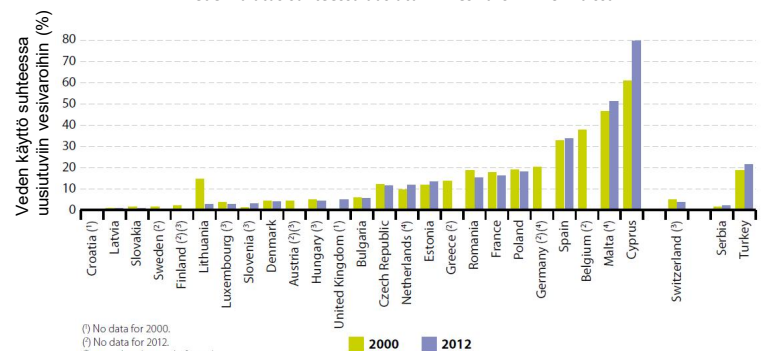
Eniten vettä kuluttavat toimialat Suomessa 2010
- Veden käyttö yhteensä n. 2 % uusiutuvista vesivaroista

Luvut lähteestä: Salminen, J., Tikkanen, S., & Koskiahjo, J. 2017.
Kohti vesiviasasta kiertotaloutta. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 16/2017.

EU:ssa

Vedenkulutus suhteessa uusiutuviin vesivaroihin EU-maissa

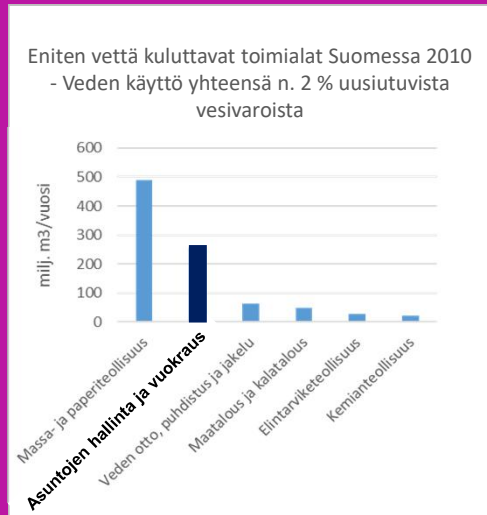

(1) No data for 2000.
(2) No data for 2012.
(3) 1999 data (instead of 2000).

© European Union, 1995-2019
Data: Eurostat, 2017

4

Vedenkäyttö

**Miten asutuksen
vedenkulutukseen
voidaan vaikuttaa?**

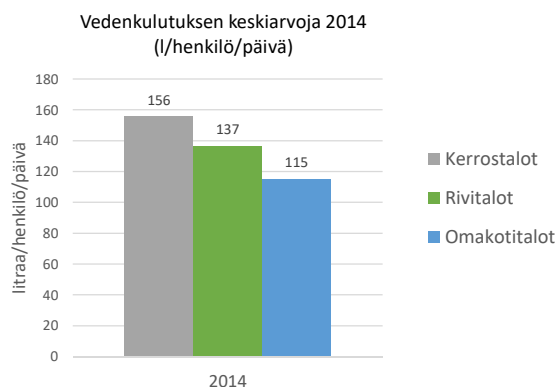
Miten asutuksen vedenkulutukseen voidaan vaikuttaa?

- Vesikalusteita uusimalla
- Huoneistokohtaisella mittaroinnilla ja laskutuksella
- Verkoston painetasoja laskemalla
- Laskemalla painetasoja kiinteistökohtaisesti
- Hinnoittelun muutoksilla
- Antamalla palautetta kulutuksesta (vesimittarit, näytöt yms.)

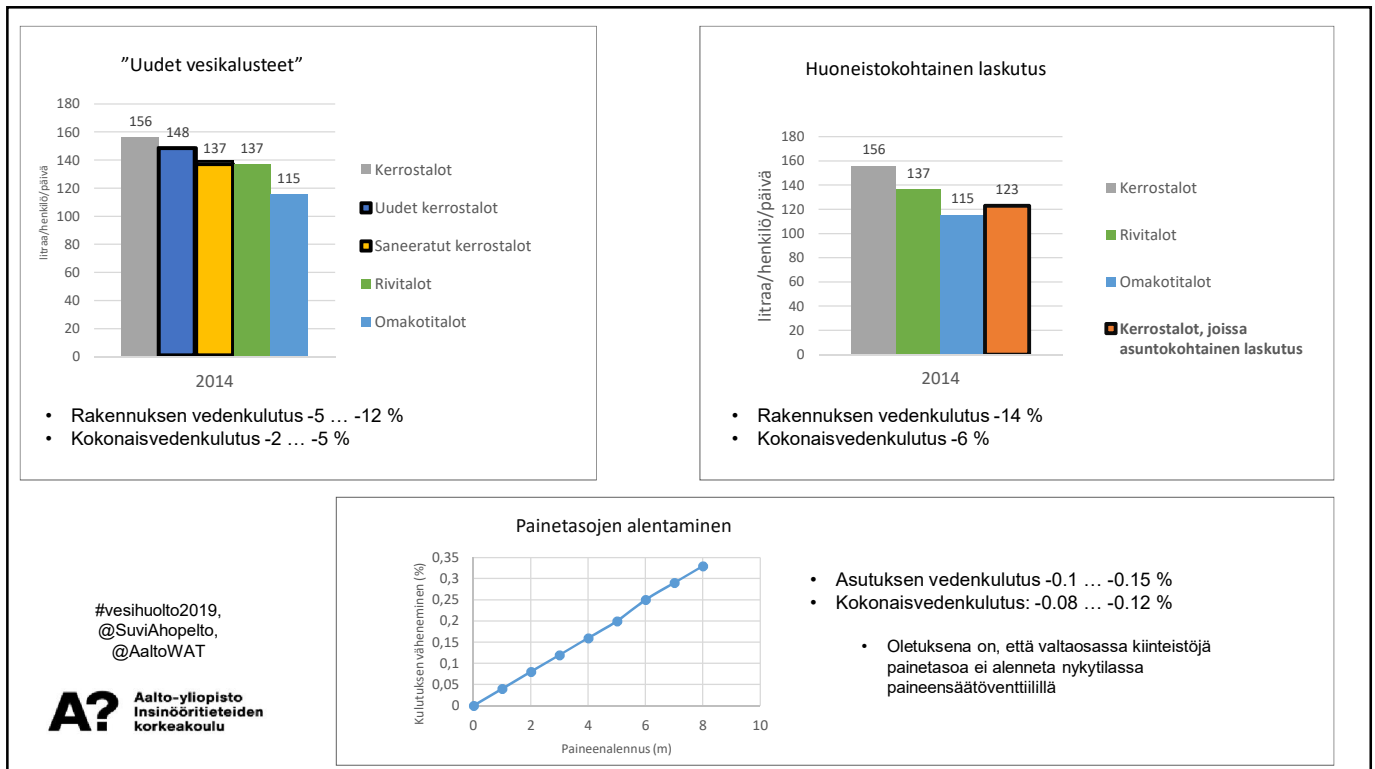
Miten asutuksen vedenkulutukseen voidaan vaikuttaa?

- Vesikalusteita uusimalla
- Huoneistokohtaisella mittaroinnilla ja laskutuksella
- Verkoston painetasoja laskemalla
- Laskemalla painetasoja kiinteistökohtaisesti
- Hinnoittelun muutoksilla
- Antamalla palautetta kulutuksesta (vesimittarit, näytöt yms.)

Analyysit

- Verrattiin keskiarvoja erilaisissa rakennuksissa
- Valittiin tilastollisesti merkittävät tekijät
- Lisäksi arvioitiin paineenalentamisen vaikutusta laskemalla

9

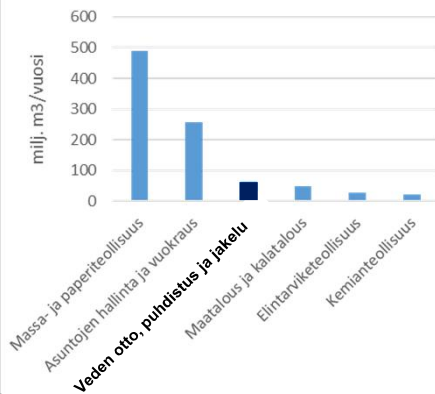
Miten asutuksen vedenkulutukseen voidaan vaikuttaa?

- Vesikalusteiden uusiminen
- Huoneistokohtainen mittarointi ja laskutus
- Verkoston painetasojen lasku
- Painetasojen lasku kiinteistökohtaisesti
- Hinnoittelun muutokset
- Palaute kulutuksesta (vesimittarit, näytöt yms.)

10

Vuotovedet

Eniten vettä kuluttavat toimialat Suomessa 2010
- Veden käyttö yhteensä n. 2 % uusiutuvista vesivaroista

- Arvioitiin vuotovesitilannetta yleisesti Suomessa
- Arvioitiin vuotoja vähentävien toimenpiteiden vaikutuksia

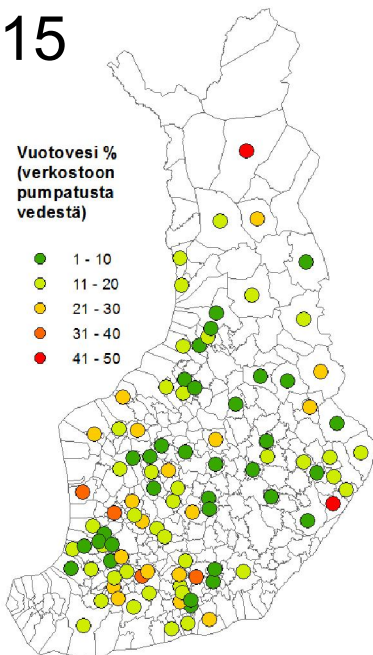
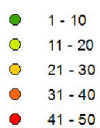
A! Aalto-yliopisto
Insinöörیتieteiden
korkeakoulu

#vesihuolto2019, @SuviAhopelto, @AaltoWAT

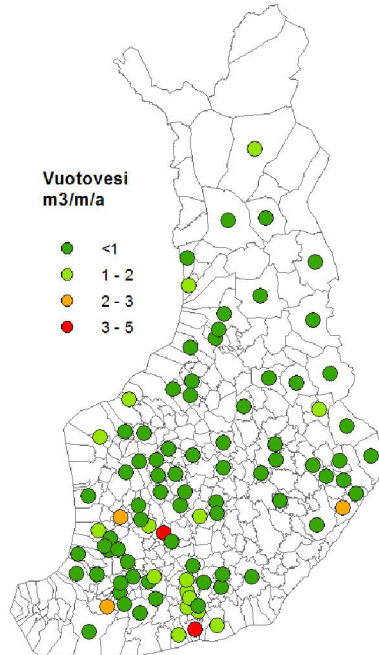
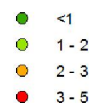
11

2015

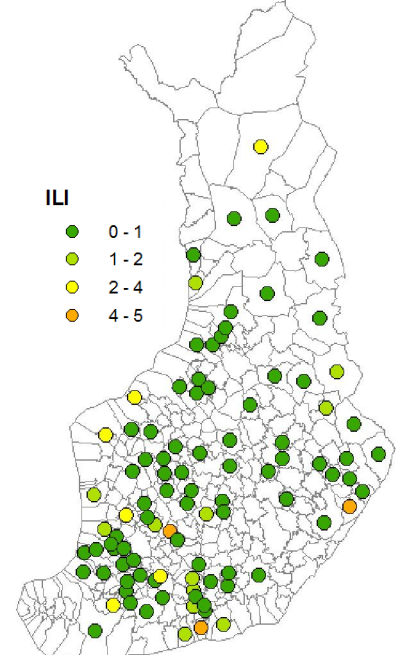
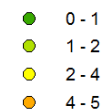
Vuotovesi %
(verkostoon
pumpatusta
vedestä)

Vuotovesi
m³/m/a

ILI

A? Aalto-yliopisto
Insinöörیتieteiden
korkeakoulu

Kuntajako Maanmittauslaitoksen 10/2016 aineistoa (cc)

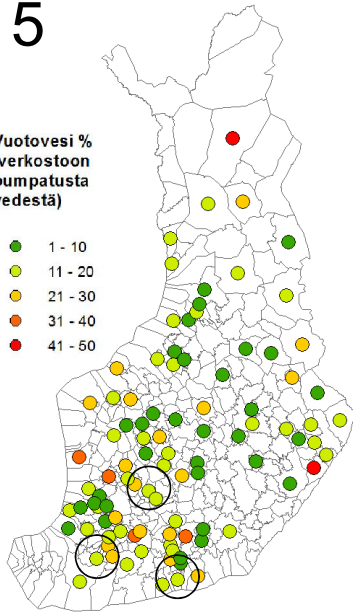
#vesihuolto2019, @SuviAhopelto, @AaltoWAT

12

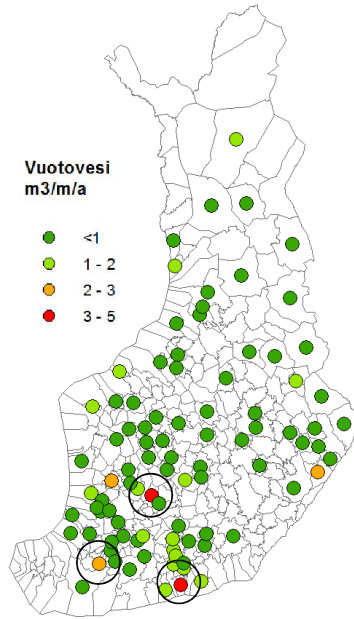
2015

Vuotovesi %
(verkostoon
pumpatusta
vedestä)

- 1 - 10
- 11 - 20
- 21 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50

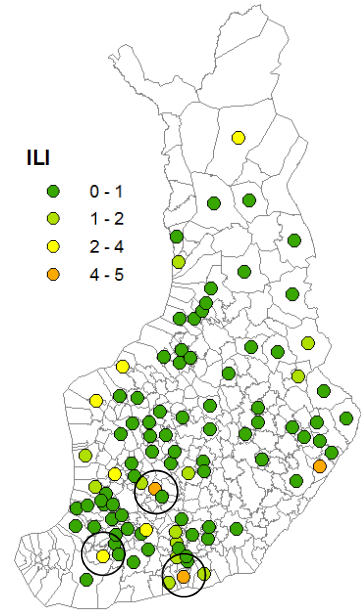
Vuotovesi
m3/m/a

- <1
- 1 - 2
- 2 - 3
- 3 - 5

ILI

- 0 - 1
- 1 - 2
- 2 - 4
- 4 - 5

Kuntajako Maanmittauslaitoksen 10/2016 aineistoa (cc)

A? Aalto-yliopisto
Insinöörityö
korkeakouluEsimerkki:
Isot kaupungit, joilla suhteellisen tiheä kaupunkirakenne.

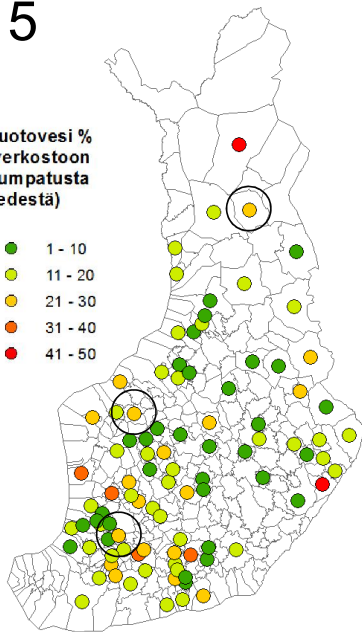
#vesihuolto2019, @SuviAhopelto, @AaltoWAT

13

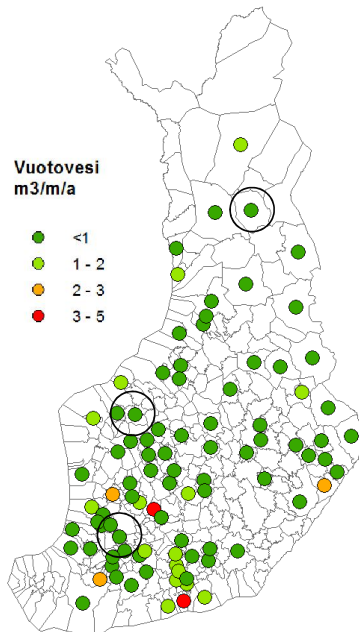
2015

Vuotovesi %
(verkostoon
pumpatusta
vedestä)

- 1 - 10
- 11 - 20
- 21 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50

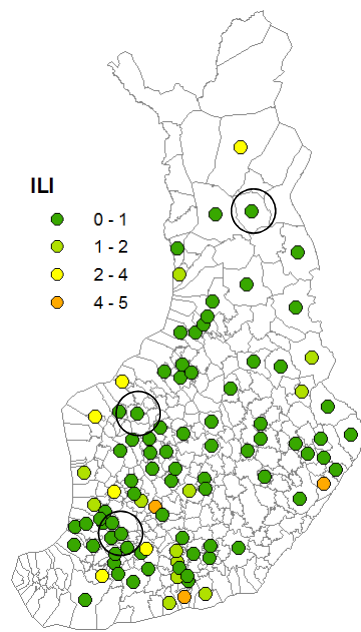
Vuotovesi
m3/m/a

- <1
- 1 - 2
- 2 - 3
- 3 - 5

ILI

- 0 - 1
- 1 - 2
- 2 - 4
- 4 - 5

Kuntajako Maanmittauslaitoksen 10/2016 aineistoa (cc)

A? Aalto-yliopisto
Insinöörityö
korkeakouluEsimerkki:
Harva yhdyskuntarakenne.

#vesihuolto2019, @SuviAhopelto, @AaltoWAT

14

Vuotovesi-indeksi ILI (Infrastructure leakage index)

CARL = Current Annual Real Losses
UARL = Unavoidable Annual Real Losses

$$ILI = \frac{CARL \text{ (nykyinen vuotovesimäärä)}}{UARL \text{ (alin mahdollinen vuotovesimäärä)}}$$

$$UARL \left(\frac{m^3}{a} \right) = (6,57 \times L + 9,13 \times Lt + 0,256 \times Nc) \times P$$

L = verkoston kokonaispituus [km]
Lt = tonttijohtojen yhteispituus [km]
Nc = tonttiliittymien lukumäärä
P = keskimääräinen verkostopaine [m]

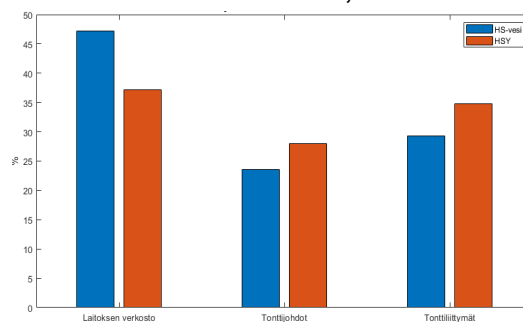
Vuotovesi-indeksi ILI (Infrastructure leakage index)

$$ILI = \frac{CARL \text{ (nykyinen vuotovesimäärä)}}{UARL \text{ (alin mahdollinen vuotovesimäärä)}}$$

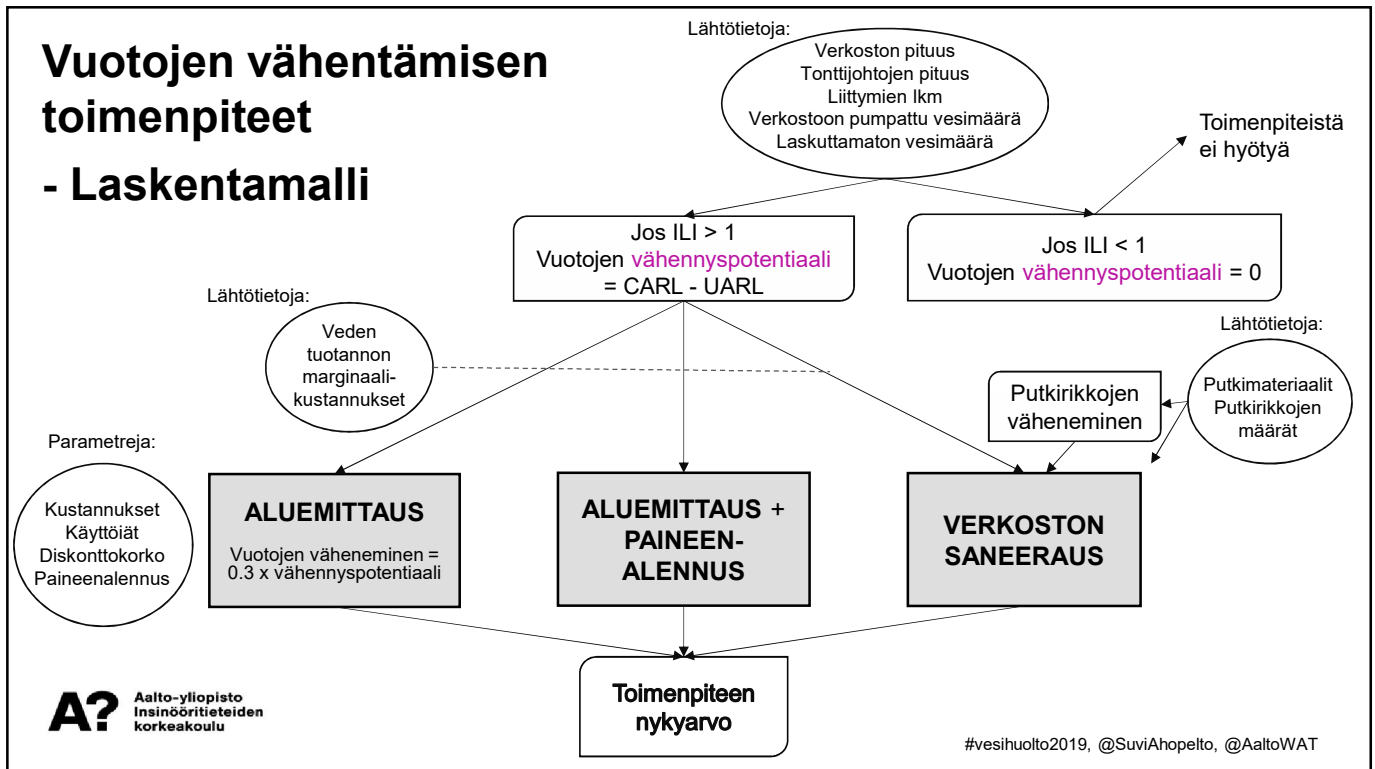
$$UARL \left(\frac{m^3}{a} \right) = (6,57 \times L + 9,13 \times Lt + 0,256 \times Nc) \times P$$

L = verkoston kokonaispituus [km]
Lt = tonttijohtojen yhteispituus [km]
Nc = tonttiliittymien lukumäärä
P = keskimääräinen verkostopaine [m]

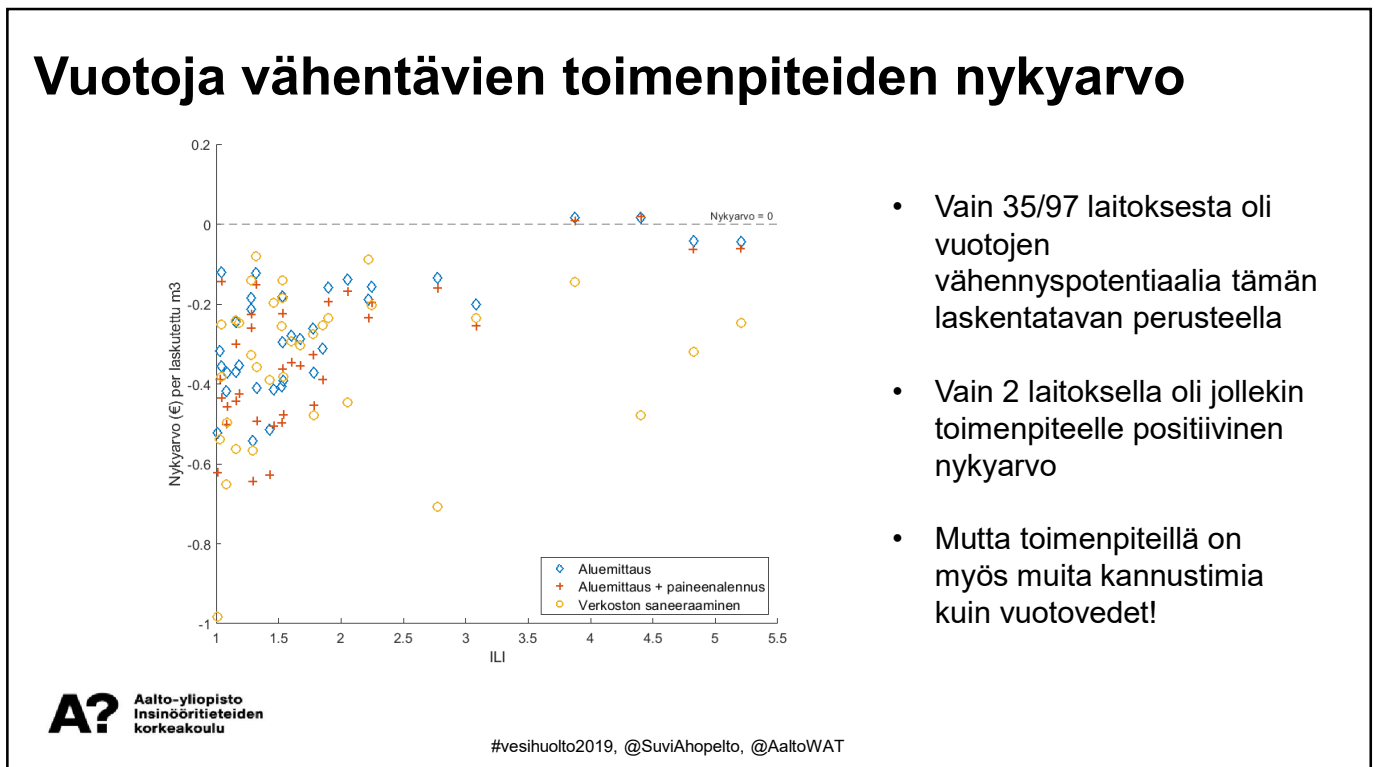
Alin saavutettavissa oleva vuotovesimäärä, osuudet verkoston eri osissa

17

18

Toimenpiteiden muita kannustimia

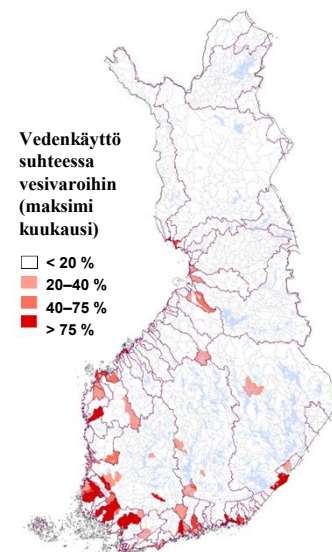
- Verkoston toimintavarmuus
- Verkoston hallinnan lisääminen
- Verkoston käyttöiän mahdollinen kasvattaminen
- Paineenvaihteluiden tasaaminen
- Asiakaskokemuksen parantaminen (tasainen paine, vähentyneet häiriöt ja putkirikot)
- Vakavien putkirikkojen välttäminen

Mikä näiden tekijöiden arvo on?

Muita tekijöitä

- Investointikynnys
  - Saattaa olla merkittävä tekijä, mutta sitä ei pystytty mittaamaan
- Vesivarat
  - Kuiviin kausiin varautuminen ja siihen liittyvä vesitehokkuuden lisääminen vaatii alueellista tarkastelua

Vuosien 1939-1942 kuivan kauden simuloitu vaikutus valuma-alueittain

Johtopäätökset

- **Suurimmalla osalla laitoksista vuotovesimäärät vaikuttavat kohtuullisilta**
  - Saneeraamisen, verkoston hallinnan ja paineenhallinnan perusteluina ovat tärkeässä roolissa muut tekijät kuin vuotovesimäärä
- **Tarvittaessa vedenkulutusta voidaan vähentää melko tehokkaasti kuluttajille kohdistetuilla toimenpiteillä**
  - Ympäristövaikutuksia ei kvantifioitu, mutta todennäköisesti lämpimän veden kulutuksen vähentäminen (suihku) olisi tehokkain tapa vähentää kasvihuonekaasupäästöjä

Kiitos rahoittajille!

Vesihuoltolaitosten kehittämisrahasto

HSY

HS-Vesi Oy